

**UCHWAŁA NR 348/XLIX/18
RADY MIEJSKIEJ W SZCZUCZYNIĘ**

z dnia 5 października 2018 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2019-2021

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2018 r., poz. 994, 1000, 1349 i 1432) oraz art. 176 pkt 1, art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r., poz. 998, 1076 i 1544) uchwała się co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2019-2021, stanowiący załącznik do uchwały

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Szczuczyna.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 01 stycznia 2019 r.

Przewodniczący Rady

Tomasz Mioduszewski

Załącznik do uchwały Nr 348/XLIX/18
Rady Miejskiej w Szczuczynie
z dnia 5 października 2018 r.

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2019 – 2021

I. Wstęp

Niniejszy program jest kontynuacją programów wspierania rodziny realizowanych w gminie Szczuczyn.

Rodzina to pierwsze i główne środowisko, które powinno zapewnić bezpieczeństwo emocjonalne dziecku. Rodzina oddziałuje w sposób świadomy i nieświadomy na osobowość dziecka, przekazując mu swój system wartości, tradycje, ukierunkowuje jego aktywność i postępowanie na całe życie. Jest najbardziej stabilnym punktem odniesienia w doświadczeniu dziecka. Pomyślny rozwój dziecka możliwy jest w prawidłowo funkcjonującej rodzinie.

Jeśli w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się dysfunkcje, instytucje i służby zobligowane do wspierania rodziny zobowiązane są do podjęcia na jej rzecz określonych działań. Problemy występujące w rodzinie często są złożone i wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań. Choroba alkoholowa, przemoc w rodzinie, niewydolność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to główne problemy dezorganizujące życie rodzin, którym często towarzyszy również problem ubóstwa, czy długotrwałego bezrobocia. Rodziny dysfunkcyjne wymagają stałego monitorowania przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, pracowników przychodni medycznych, policji, kuratorów sądowych i przedstawicieli innych instytucji, które mają kontakt z rodziną oraz podejmowania działań na rzecz rodziny w oparciu o sprecyzowany plan działania. Praca z rodziną przedstawicieli służb społecznych powinna być połączona ze wsparciem ze strony środowiska, w tym również bliższych i dalszych krewnych oraz aktywnością własną ze strony rodziny. Ponadto, praca z rodziną powinna być prowadzona przez odpowiednio przygotowaną kadrę, kompetentną i obiektywną oraz podejmowana możliwie jak najwcześniej. Organizując różnorodne formy wsparcia na rzecz rodziny wieloproblemowej, należy doceniać i konsekwentnie realizować zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Zamiast zastępować rodzinę w jej funkcji opiekuńczo-wychowawczej, należy ją wspierać i wspomagać.

W tym celu został utworzony Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2019-2021 w oparciu o ustawę z dnia 9 czerwca 2011 roku o wsparciu rodziny i systemie pieczy zastępczej, obowiązującą od 01.01.2012 roku. Opracowanie i realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny należy do zadań własnych Gminy (art. 176 pkt1 w/w ustawy)

Założeniem Gminnego Programu jest stworzenie wielopłaszczyznowego wsparcia rodziny poprzez działania mające służyć:

- wspieraniu potencjału rozwojowego rodziny biologicznej na wczesnym etapie jej funkcjonowania,
- wzmocnieniu systemu gwarantującego prawidłowy proces wychowawczy oraz ochrony dzieci przed nieprzystosowaniem społecznym, marginalizacją i wykluczeniem,
- poprawie sytuacji dziecka w środowisku szkolnym poprzez wzbogacanie oferty edukacyjnej oraz wspieranie uczniów wymagających pomocy,
- zwiększeniu poziomu bezpieczeństwa dzieci, młodzieży i rodziny poprzez prowadzenie stosownych działań profilaktyczno- edukacyjno-wychowawczych w środowisku,
- zapobieganiu powstawania sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz skuteczne reagowanie w sytuacjach już zaistniałych poprzez udzielanie wielopłaszczyznowego wsparcia.

II. Diagnoza sytuacji demograficznej w Gminie Szczuczyn

Gmina wiejsko – miejska Szczuczyn położona jest w województwie podlaskim w powiecie grajewskim. Siedzibą gminy jest Szczuczyn. Do gminy Szczuczyn należy 29 sołectw: Będkowo, Brzeźnio, Bzury, Chojnowo, Czarnowo, Czarnówek, Danowo, Dołęgi, Guty, Gutki, Jambrzyki, Koniecki Małe, Koniecki Rostroszewo, Kurki, Lipnik, Mazewo, Milewo, Niećkowo, Niedźwiadna, Niedźwiedzkie, Obrytki, Rakowo,

Sokoły, Świdry- Awissa, Skaje, Tarachy, Wólka, Załuski i Zacieczki.

Gminy sąsiadujące z gminą Szczuczyn to: Wąsosz, Grajewo, Grabowo, Biała Piska.

Na koniec 2017 r. w gminie Szczuczyn zameldowanych było 6313 mieszkańców, z czego 3404 osób w mieście Szczuczyn.

Gmina	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
Szczuczyn miasto	3404	1666	1738
Szczuczyn obszar wiejski	2909	1477	1432
Razem	6313	3143	3170

Źródło: Dane Urzędu Miejskiego w Szczuczynie

Mówiąc o przyczynach trudnej sytuacji życiowej osób zgłaszających się o pomoc do Ośrodka Pomocy Społecznej w Szczuczynie konieczne jest przeanalizowanie danych ilościowych dotyczących udzielania pomocy mieszkańcom Szczuczyna.

Według art. 7 ustawy o pomocy społecznej najczęstszymi powodami przyznawania pomocy są: ubóstwo, sieroctwo, bezdomność, potrzeba ochrony macierzyństwa, wielodzietność, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, rodziny niepełne, przemoc w rodzinie, potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi, alkoholizm, narkomania, trudność w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo- wychowawcze, trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą, zdarzenia losowe, sytuacja kryzysowa, klęska żywiołowa lub ekologiczna.

Najczęstsze powody przyznawania pomocy rodzinom w roku 2017 w gminie Szczuczyn to:

- ubóstwo- 204 rodziny;
- bezrobocie- 158 rodzin;
- bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych- 102 rodziny;
- długotrwała lub ciężka choroba- 68 rodzin;
- potrzeba ochrony macierzyństwa- 66 rodzin;
- niepełnosprawność- 54 rodziny;
- przemoc w rodzinie- 16 rodzin.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej dała gminom możliwość udzielania wsparcia rodzinom dysfunkcyjnym w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych w postaci przydzielenia asystenta rodziny. W Ośrodku Pomocy Społecznej w Szczuczynie zatrudniony jest asystent rodziny, który współpracuje z rodzinami nad poprawą ich umiejętności opiekuńczo -wychowawczych.

Rodziny, którym udzielono wsparcia asystenta rodziny w latach 2015- 2017:

2015 rok		2016 rok		2017 rok	
Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci
15	38	9	22	9	25

Źródło: Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Szczuczynie

Praca asystenta z rodzinami przeżywającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych jest procesem długotrwałym i niezwykle złożonym.

Dzięki pracy asystenta rodziny z rodzinami dysfunkcyjnymi poprawie uległy ich umiejętności opiekuńczo- wychowawcze, umiejętności prowadzenia gospodarstwa domowego, gospodarowanie posiadanymi środkami oraz relacje w niej panujące.

III. Uwarunkowania prawne podejmowanych działań w ramach programu wspierania rodzin.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej jest najważniejszym aktem prawnym regulującym wszystkie aspekty życia członków naszego społeczeństwa. Jest to akt prawny najwyższej wagi, któremu powinny być

podporządkowane ustawy i rozporządzenia dotyczące różnych sfer życia społecznego. Realizując „Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2019-2021” należy brać pod uwagę między innymi:

- ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z 9 czerwca 2011r.
- ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

IV. Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
<p>Dobre rozeznanie środowiska lokalnego m.in. przez pracowników służb pomocy społecznej, pedagogów szkolnych. Baza instytucji wspierających rodzinę (w szczególności: policja, sąd, OPS, PCPR, organizacje pozarządowe). Profesjonalna praca służb pomocy społecznej. Funkcjonowanie placówek służby zdrowia na terenie miasta. Funkcjonowanie na terenie miasta i gminy świetlic dla dzieci i młodzieży. Funkcjonowanie placówek oświatowych na terenie miasta. Działalność Punktu Konsultacyjnego Funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego działającego na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie Zatrudnienie asystenta rodziny</p>	<p>Wysoki poziom bezrobocia. Wysoki wskaźnik ubóstwa. Wysokie koszty utrzymania rodziny. Ograniczanie środków finansowych z budżetu państwa na zadania realizowane przez gminę. Wzrost liczby zadań zleczanych samorządom gminnym. Brak wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych. Bierna postawa rodziców wobec problemów występujących w rodzinie. Niska świadomość rodziców dotycząca kwestii edukacyjnych i wychowawczych. Bezradność rodziców w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Brak współdziałania rodziców w zakresie edukacji dzieci Brak ośrodków wsparcia rodzin na terenie miasta. Brak porad specjalisty, np. terapeuty rodziny Brak rodzin wspierających Brak gotowości rodzin do zmiany stylu życia Brak zaplecza zabezpieczającego egzekucje eksmisji sprawców przemocy w rodzinie Bezradność i roszczeniowość rodzin korzystających z pomocy społecznej(wzorce pokoleniowe)</p>
Szanse	Zagrożenia
<p>Polityka państwa przyjazna rodzinom. Zmiana mentalności społecznej w kwestii postrzegania rodzin dysfunkcyjnych. Pozyskiwanie środków zewnętrznych na aktywizację zawodową i społeczną osób w rodzinach zagrożonych wykluczeniem społecznym. Edukacja rodziców. Wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami wspierającymi rodzinę. Zwiększenie środków finansowych w obszarze pomocy społecznej, edukacji i wychowania. Większa aktywność organizacji pozarządowych. Zwiększenie i zróżnicowanie bezpłatnych ofert kulturalnych. Realizowanie programów profilaktycznych promujących zdrowy styl życia. Możliwość założenia żłobków przez osoby fizyczne. Sprawowanie opieki przez dziennego opiekuna lub nianię. Szkolenie opiekunów dla dzieci do lat 3. Pozyskiwanie kandydatów do tworzenia rodzin wspierających</p>	<p>Wzrost kosztów utrzymania rodzin. Rozszerzenie zjawisk patologicznych (przemoc, narkomania, hazard, alkoholizm i inne uzależnienia). Zaniedbywanie obowiązków opiekuńczo-wychowawczych przez rodziców. Rozszerzenie kręgów ubóstwa (m.in. wśród osób pracujących). Uzależnienie rodzin od pomocy społecznej oraz zjawisko „dziedziczenia biedy”. Demotywacyjny charakter przyznawanych świadczeń . Brak środków finansowych gminy na zatrudnianie asystentów rodziny. Brak środków finansowych na realizację zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej Problem eurosieroctwa -skutek migracji jednego lub obojga rodziców w wyniku, którego dzieci pozostają najczęściej pod opieką drugiego współmałżonka, dziadków, dalszej rodziny, a nawet same. Rozpad związków (rozwody, separacje, wyjazdy za granicę) Demoralizacja dzieci i młodzieży</p>

V. ADRESACI PROGRAMU

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2019- 2021 jest skierowany do rodzin zamieszkujących na terenie gminy Szczuczyn, wychowujących dzieci i przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, zagrożonych ubóstwem, problemem uzależnienia oraz rodzin dotkniętych przemocą.

Program skierowany jest również do rodzin, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej.

VI. CELE GŁÓWNE I SZCZEGÓŁOWE

Głównym celem Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Szczuczyn na lata 2019-2021 jest wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych w procesie przywracania ich zdolności do prawidłowego funkcjonowania.

Cele szczegółowe programu:

1. Diagnozowanie, analiza i monitoring środowisk rodzinnych.
2. Zapewnienie podstawowych potrzeb bytowych rodziny.
3. Wspomaganie rodzin w pełnieniu funkcji opiekuńczo- wychowawczych w celu przywrócenia rodzicom zdolności do pełnienia ról rodzicielskich.
4. Zapobieganie sytuacjom kryzysowym w rodzinie oraz rozwiązywanie już istniejących.
5. Dążenie do reintegracji rodziny- powrót dzieci do rodziny biologicznej.
6. Wspieranie kobiet w ciąży i rodzin ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej oraz w sytuacji niepowodzeń położniczych.

Cel szczegółowy 1. Diagnozowanie, analiza i monitoring środowisk rodzinnych:

- wywiad środowiskowy w rodzinie przeżywającej trudności,
- praca socjalna- rozpoznanie niedoborów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, zaniedbań względem dzieci i ocena sytuacji dziecka,
- kontakt ze specjalistami, aby ustalić przyczyny mające wpływ na dysfunkcje.

Realizatorzy: Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczuczynie.

Cel szczegółowy 2. Zapewnienie podstawowych potrzeb bytowych rodziny:

- udzielenie pomocy materialnej i rzeczowej rodzinom wymagającym wsparcia,
- objęcie dożywianiem dzieci ze szkół,
- monitoring sytuacji zdrowotnej dzieci z rodzin wymagających wsparcia poprzez kontakt z placówkami służby zdrowia,
- zabezpieczenie środków na pobyt dziecka w rodzinie zastępczej, placówkach opiekuńczo- wychowawczych.

Realizatorzy: Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczuczynie, Urząd Miejski w Szczuczynie, placówki służby zdrowia, placówki oświatowe.

Cel szczegółowy 3. Wspomaganie rodzin w pełnieniu funkcji opiekuńczo- wychowawczych w celu przywrócenia rodzicom zdolności do pełnienia ról rodzicielskich:

- rozwijanie umiejętności opiekuńczo- wychowawczych,
- praca z rodziną biologiczną w przypadku umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej,
- promowanie działań na rzecz integracji rodziny i aktywnego spędzania czasu wolnego,
- monitorowanie sytuacji dziecka i rodziny po zakończeniu pracy z asystentem rodziny.

Realizatorzy: Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczuczynie, Urząd Miejski w Szczuczynie, Biblioteka Centrum Kultury w Szczuczynie, placówki oświatowe.

Cel szczegółowy 4. Zapobieganie sytuacjom kryzysowym w rodzinie oraz rozwiązywanie już istniejących:

- praca socjalna
- współpraca z instytucjami zajmującymi się rodziną,
- prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka w rodzinie zagrożonej kryzysem,
- kierowanie osób uzależnionych na leczenie,
- rozwiązywanie problemów przemocy w rodzinie,
- przydzielanie rodzinom asystenta rodziny.

Realizatorzy: Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczuczynie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Grajewie, Zespół Interdyscyplinarny Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Gminy Szczuczyn, Posterunek Policji w Szczuczynie, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki służby zdrowia, Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej w Grajewie.

Cel szczegółowy 5. Dążenie do reintegracji rodziny- powrót dzieci do rodziny biologicznej:

- współpraca z instytucjami pracującymi na rzecz rodziny,
- pomoc w rodzinie w odbudowaniu właściwego środowiska wychowawczego, aby rodzina mogła prawidłowo funkcjonować poprzez wsparcie asystenta rodziny,
- pomoc w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych,
- nabycie przez rodziców umiejętności samodzielnego rozwiązywania problemów życiowych.

Realizatorzy: Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczuczynie, Urząd Miejski w Szczuczynie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Grajewie.

Cel szczegółowy 6. Wspieranie kobiet w ciąży i rodzin ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej oraz w sytuacji niepowodzeń położniczych:

- praca asystenta rodziny,
- wsparcie rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi,
- zapewnienie różnych form wsparcia dla rodzin m.in. poradnictwa psychologicznego, prawnego

Realizatorzy: Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczuczynie

VII. REALIZATORZY PROGRAMU

Założenia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2019-2021 powinny realizować podmioty, które w ramach swoich kompetencji posiadają obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz podmioty specjalizujące się w kontaktach z dziećmi i rodziną w szczególności:

- Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczuczynie
- Urząd Miejski w Szczuczynie ,
- Placówki Oświatowe, w tym świetlice z terenu Gminy Szczuczyn,
- Organizacje pozarządowe,
- Parafia Rzymsko- Katolicka w Szczuczynie,
- Zespół Interdyscyplinarny Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Gminy Szczuczyn,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych ,
- Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczną w Grajewie,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Grajewie,
- Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Grajewie.
- Powiatowy Urząd Pracy w Grajewie,
- Posterunkiem Policji w Szczuczynie,
- Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej,
- Biblioteka Centrum Kultury w Szczuczynie,
- Lokalnymi mediami.

VIII. FINANSOWANIE PROGRAMU

Finansowanie 3 -letniego Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2019-2021 odbywać się będzie w ramach:

- 1) środków własnych Gminy,
- 2) dotacji z budżetu państwa,

3) programów i innych środków zewnętrznych.

IX. EFEKTY I REZULTATY PROGRAMU

W wyniku przeprowadzonych działań przewidywana jest poprawa funkcjonowania rodzin przeżywających trudności w sprawowaniu funkcji opiekuńczo- wychowawczej, dotkniętych przemocą w rodzinie i zabezpieczenia potrzeb bytowych rodzin w celu zapobiegania powstawania sytuacji kryzysowych a także przeciwdziałanie umieszczaniu dzieci w pieczy zastępczej.

Zakłada się także wzrost świadomości rodziców w wychowaniu dzieci, planowaniu i prawidłowym funkcjonowaniu rodziny.

X. MONITORING I EWALUACJA

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2019-2021 będzie koordynowany i analizowany przez Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Szczuczynie. W ramach jego realizacji wskazana jest stała współpraca ze wszystkimi podmiotami działającymi na rzecz rodziny w celu osiągnięcia jak najlepszych efektów podjętej pracy.

Monitoring pozwoli na analizę i ocenę zebranych informacji i planowanie dalszych działań oraz doskonalenie dotychczas ustalonych.

Gminny Program Wspierania Rodziny jest dokumentem otwartym i długofalowym. Będzie podlegał ewaluacji w zależności od występujących potrzeb.

Kierownik Ośrodka będzie przedstawiał co roku Radzie Miejskiej sprawozdanie z realizacji programu w ramach sprawozdania z zakresu wspierania rodziny w gminie Szczuczyn.

X. PODSUMOWANIE

Założeniem Gminnego Programu Wsparcie Rodziny jest wzmocnienie rodzin prawidłowo funkcjonujących, objęcie wsparciem rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych oraz pomoc rodzinom dysfunkcyjnym.

Wsparcie rodziny będzie miało charakter profilaktyczny, ochronny a rodzinie będą stwarzane możliwości samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami przy wykorzystaniu własnych umiejętności co zwiększy jej szanse na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku. Ważnym elementem powodzenia w zakresie realizacji Gminnego Programu jest ścisła współpraca podmiotów zajmujących się sprawami rodziny i podejmowanie interdyscyplinarnych działań.

X. Zespół tworzący program

Niniejszy dokument został przygotowany przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczuczynie.

Przewodniczący Rady

Tomasz Mioduszewski